

No 'a tornen els originals.
Dels treballs ne son responsables els
seus autors.

→ Periòdic independent. - Surt dugues vegades cada mes ←

NOSTRES COL·LABORADORS

Ramòn Suriñach Senties

Va neixer poeta i per això son els seus versos tendres, d'una espontaneïtat que encisa i d'una melodia que encanta.

Es tan modest que parlant dels seus treballs poètics ha dit:

¿No heu vist mai dels camins en les vorades
que hi neixen humilment unes floretes?
Dels que passen per llí, que pocs s'hi ficsen!
¿Com que tantes n'hi han de més hermoses!...

Però en canvi tots els que coneixem les seves obres corregiríem l'últim d'aquests versos dient de tan hermoses, perquè poesies n'hi han de tan gaies com les seves, però més sentides, que respirin més tendresa de cor, no.

Es en Suriñach Senties un optimista que veu les coses del món baix lo prisme rosat gairebé sempre. Sos versos alegren l'ànima comunicant-li quelcom de encoratjant, que fa trovar la vida agra-dosa. A n'els joves, els dona forces per a pujar la costa de la vida i a n'els que caminen cap al cap vespre, també els alegra l'ànima amb la re-membrança de temps passats, perquè en Suriñach té com en Becquer, lo dó de fer trovar bonica la vida, de pensar en que en tot hi ha poesia, fins en mig d'un hospít l, curullat de miseries humanes.

Es sentimental, es carinyós i té 'l cor de poeta que plany sempre als que sofreixen i per ells son tots sos desvetllaments. N'es d'això la millor prova la genial idea que tingué de demanar una gracia de caritat pels pobres malalts de Sant Joan de Déu, idea que ha valgut una crecudca quantitat, doncs ademés de les cinc mil pessetes aproximadament recullides a la *La Veu de Cata-*

lunya, hi ha que ajuntar-hi lo obtingut per altres periòdics i lo que directament han rebut a Sant Joan de Déu, que segons se 'ns assegura puja a la respectable quantitat de sis mil pessetes. En resum, que el fet de haver demanat la caritat en sentides paraules, en Suriñach ha reportat unes dotze mil pessetes per a els orfenets del benefic institut.

Es aquesta, obra meritoria que diu molt en favor del poeta de nostre terra.

Sos cants elegiacs, van dret al cor i per més que un no vulgui, se sent conmogut al pensar amb els sers volguts que 'ns han deixat. Ell ho diu:

Ara que tota la terra
sembla que somriu,
n'ha fugit ma santa mare
¿i que buit que trovem lo nostre niu!

Es gran la tentació de publicar retalls de poesies seves, per que si una es bonica l'altra ho es més.

Ha cantat l'amor com poes i en sos versos hi trovem des de el desconhort del desengany fins la satisfacció de veure complerta la ditxa somniada, però tot, dit amb sencillesa, perquè li surt del cor.

Llegint ses poesies sembla que res ens vé de nou i es que lo seu versejar ens es ja conegut, ha prés carta de naturalesa en nostre terra, doncs sense que pugui dir-se-li imitador, canta molts cops amb

tanta emoció i delicadesa com ¡l' Apeles Mes-tres.

Ha publicat llibres de poesies (pocs, per lo bons que son). *Coses meves* i *De la vida*. Ha escrit en prosa treballs que han sigut col·leccionats i publicats. *Croquis cubans*, *Gent*, *Petites proses*, *L'amic*, *novela*.

Ha escrit per a el teatre drames *Contra claror*,

Ramón Suriñach Senties

Nuvols en Creu, L'únic consol. Una comedieta en un acte *Cel que s'obra* i lo monòlec *Bori!*

Ha sigut premiat amb una flor natural i ha tingut premi en tants concursos i Jocs Florals com s'ha presentat.

Sabem que té inèdit un drama que ha sigut premiat a Gràcia, del que no'n coneixem res, que s titula *La bestia*, però sens dubte, com tot lo seu, es bò.

Acabem, però no podem resistir l'impuls de copiar una poesia curta que es com totes les seves, inspirada i que té l'atractiu d'haver sigut escrita quan en Suriñach tenia 15 o 16 anys.

Si: quell follet dels qüentos dels meus avis
algun dia 'm digués:

¿Qué vols mortal? Pots demanar tres coses;
té les concediré.

Jo allavors, abraçant-lo amb alegria
li diria al moment:

Que m' estimi, m' estimi, i que m' estimi;
no desitjo res més.

HÉSPER E ACTEA (1)

EXORDI:

En veritat vos dic germans qu'els historiadors son com els duros, o sia que n'hi han de llegitims e de *sevillanos*.

E aquestos últims fan tant mal a les repúbliques, que tindrien de esser exterminats com les llagostes, puix vos claven unes boles que vos fan l'efecte d'aquelles que daven als gossos anys enrera.

E dels *sevillanos* e dels més *sevillanos* es en Fra Frei (llegeixis Francisco Fróixas), qui en un número d'aquest periòdic e ab motiu de l'istorie d'Actea, nos en va fume unes de tan grosses, que de resultes d'haverles llegides he estat vinticatre hores entre la vida e la mort.

Mireu que se necessita patxorre pera trasbalsar d'aytal faisó els fets històrics, e quedarse despres tan fresquet com si tal cose!

Perdonem-li germans lo mal que nos ha fet, e escolteu la veritat que aquí mateix jo vos predique, qu' es tan veritat, que m'ho va contar un home mol vellet que dix que s'hi va trobar.

I

Los primers pobladors d'Espanya o sien els Ibers (que desembarcaren a nostres costes un dílluns de Pascua a entrada de fosc) foren vinguts d'unes llunyanes terres que aleshores en deien de l'Habana, on dix que s'hi criaven uns arbres, que feien uns fruits que s'en deien Carunchos, e que dix, que al menjar-los, feien treure foc e fum per nas e boca, e hi havie altres coses tan estranyes que no vos les creurieu encare que vos les contés.

E dix qu'els Ibers, s'alimentaven exclussivament de mongetes cuites e que cuan podien arregar un sis de seques ab llomillo, hi feien tan gran festa qu'els diaris ho portaven.

E cal fer constar qu'els diaris d'aquells temps llunyans, eren unes menes de rajoles, on hi escribien cuan eren tobes e abans de ficarles al forn, ab unes eines que s'en deien estilets.

E los Ibers tenien en la seua religió, tot un escamot de Deus (puix ells no s'hi posaven per poca cose) e l'un d'ells, se deie Hércul e n'era el Deu d'aquells que fan les forces, e l'altre n'

ere femelle e li deien Venus e n'ere la patrona de les noies maques, e un altre Bacus e aquest protegie els aficionats al mam e un altre Neptuno (que n'ere l'amo d'uns banys de la Barcelonete) e el qu'els manave a tots se deie Júpiter e n'ere l'encarregat dels llampecs cuan feien La Tempestad; e encare molts més, puix tenien Deus per totes les necessitats. E d'aixó s'en diu anar grassos,

E dix també qu'els homens, tenien predilecció per Venus e les dones, per Hércul; puig ja se sab qu'en el mon els gustos no son iguals.

E foren vinguts uns temps que les mongeteres apenes donaven fruit, e els pobres Ibers tingueren de posar-se a mitja racció.

II

Vethoaqui fillets de Deu, que de bones a primeres me compareixen per terres d'Iberie, els Turdetans, provinents d'uns paissos que s'en deien les Turdes (avuy les Hurdes e les Batueques) e que foren vinguts els uns a peu, altres caminant e la majorie per ses propies cames, puix els Turdetans no coneixien els cavalls, les mules ni 'ls automòvils.

E com qu'els Ibers ja la ballaven prou magre, no més faltaven els Turdetans e, es clar, anaren a pinyes tot seguit. E los queviures s'apujaren qu'ere un fàstic.

III

Hi havie en l'Iberie un poble qu'es deie Hemerita Augusta, quins habitants eren els Llusitans e feien per Sancta Lucie llur feste major.

Si que noi, un jorn, un gran escamot de Turdetans manats per un tal Jerió, atrets per les riqueses d'Hemerita Augusta, que n'ere la més riqe de l'Iberie, volten, volten, volten e pataplam eusaquí Hemerita enrotllada que no hi havie per on sortirne. (E d'aixó aleshores ne deien un asseig.)

E lo quefe dels Llusitans es deie Hesper, del qui Actea, filla de Jerió, quefe dels Turdetans, n'estave enamorade desde'l jorn que li veigé tirar la sageta ab gran salero en el Tir de colom e pollastre del Farolitos. E també, diem-ho tot, perque tenie unes pantorrilles qu'envejarie el propi Hércul.

IV

Enrotllade que tingueren Hemerita els Turdetans, s'adelantá Jerió e demaná als Llusitans que fessen sortir son amo. Aparesqué a poc Hesper a dalt de les muralles e li preguntá que volie. El'altre li digue que se rendissen. E Hesper li contestá que si pretenie aixó que puigés aquí dalt. (de les muralles.)

E dit aixó li tire una llamborde, que si'l toque el mate.

E l'altre s'en entorná.

E aquella nit, Jerió fou convidat per un de sos lloc-tinents pera que anés a tastar un ví mol bó que havie mercat. E de tast en tast, tan ví va trasbalsar del bot al pap, que al sortir ne portave una marruixe de las que fan historie.

E tan forta fou la bullide que nostre home va comensar a arronsarse, e a estirarse, e a enramparse, e a sentirse morir.

E cridá sa fille e sos lloc-tinents, e aixís els parlá.

—Jo 'm moro e de la meua mort ne tenen la

(1) Vegis Actea, per Fra Frei, publicat en nostre número 6.

FESTA

culpa els Llusitans, puix pera ferme pasar l' en-rabiade que m' ha donat llur quefe, e anat a la tenda de mon estimat Pancròfil, a beurer un poc de ví del ranci; més com les penes que tenie eren mol grans, gran també fou la quantitat de ví be-gude e n' he agafat un gat qu' el tinc entravessat así mateix e no 'l puc pahir.

E dit aixó feu un espeterneec e quedá sec,

E sa filla, pera venjarse, jurá per la mone de son pare fer presoner a Hésper.

V

El brau Hésper sortie cada nit al peu de les muralles e es posave a sote d' un garrofer a to-car l' acordeón (que, com tothom sab, es l' instru-ment preferit de les muses) e n' etgegave cada concert a la Llune, que s' en llepave els bigotis.

E Actea qu' el volie per elle e sols per elle e no per cap altre més, li prepará una emboscade ab els seus. Aixine es que una nit sortiren ab fa-nalets e m' el cassaren; no sens qu' ell se defen-ses braument tan e aixís que perdé en la lluita una sandálie e dos botóns dels calsetets.

E ella li va demanar son amor.

E ell li va negar.

E eila el va condemnar a no tastar mai les mongetes.

E lo tingueren forses dies a pá e agua e sols el diumenge li donaven un tomaquet per postres.

E haveu de saber, qu' un jorn en qu' el don-zell es feie pasar el mal de cor cantant una en-dresse a les salsiches, ab música de La Corte de Faraón, s' obrí la porta de la seua celda e apa-resqué Actea.

E contemplantlo ab un esguart capás d' en-tendrir les roques, li digué:

—Oh! Hésper adorat, lo donzell per qui patei-xen totes les verges de l' Iberie, moltes casades e un estol de viudes en bon estat. No permetis que lo meu cor se neuli xorcamment e estimem com jo a tu t' estime.

E dix ell:

—Primer estimarie les Furies de l' Avern.

—Donçes me beuré deu céntims de sal-fumant.

—E jo te pagaré el gasto.

E aixina parlaren llargament, sens que Actea pogués entendre l' empedreit cor del donzell,

E elle prová tots els recursos; ja sía voltantse la túnica pel cos a tall de *mantón* de Manila, e ba-llant un *tango argentino*, fenthi unes piruetes de primere e marcanthi unes protuberancies que deien tastem.

E com si rés.

E li prometé un sopar de duro.

E com si li digués Lluçie.

—Donçes no vols res de mi, digues?

—No!

—Donçes morirás de la més esgarrifose de les morts.

E va cridar un memorialiste e dos testimonis e va dictar la seue sentencie.

VI

A l' endemá veigeren els Llusitans, com al peu de ses muralles arrivaben els Turdetans e veige-ren també com el butxí feie assentar al pobre jo-vincel de care al sol e forfolave una maleta, men-tre el memorialiste llegie la sentencie.

E deie aqueste:

N' es Hésper condemnat a que llixca tots els

discursos espetats pel comte de Romanones, des-de 'l comens de la seua vida política fins l' any 1913 de l' Ere Cristiane.

E los Llusitans escoltaren espantats e espate-rrats aital crudel sentencie.

E lo butxí treu de la malete un discurs e li done.

E lo pobret comensa a llegir, e quan lo va aca-bar estava tot groc.

E lo butxí li 'n dona un altre.

E més mort que viu lo desgraciat, llix que llix; mes abans d' acabar li agafen un espaterrecs que feien frese, e ell que sí, qu' es mort reventat.

E quan fou mort ja fou cadavre.

¡E sort qu' es morí aviat, sinó es moren tots plegats, el butxí e tot!!

MAGÍ MURIA.

Clar i catalá (1)

El senyor Sebastià Mestres en el número an-te-rior, no fá més que copiar quasi en sa totalitat la contestació que jo li vareig dirigir amb l' epígra-fe *Preocupació*, modificant-la a mida de son gust i amb una *sans façon* que diu molt poc a favor d' ell.

Es un modo molt facil d' omplir cuartilles i que ja he reparat que usa el senyor Sebastià Mes-tres-en tots els seus articles. Se copien dos o tres cartes sentimentals, s' hi afegeix algun comenta-ri més o menys cursi i de poc gust i ja està. Afor-tunadament avui no es aquest el medi per a ad-quirirnom d' escriptor.

La mala fè del senyor Sebastià Mestres es evi-dent, car no 'l puc fer tan ignorant que no hagi comprés el sentit del meu article *La Moda*; sentit que ha comprés tot-hom qui l' ha llegit.

Tinc la seguritat que 'l senyor Sebastià Mes-tres no més coneix la música de Wagner per ha-ver-la estudiada teóricament; però que son po-ques les representacions de les obres del mateix que ell ha presenciât en el nostre Liceu ni en cap altre teatre.

Per tots aquests motius que son causa de que ell i jo mai ens poguessim entendre, dono avui per acabada aquesta qüestió tan lamentablement promoguda per ell, donant-li paraula de que si-gui la que sigui la réplica que 'm torni a fer, no 'm dignaré tan sols fiesar-hi la vista; debent-li advertir que l' home com ell que amb pretensions de músic, al tractar d' escriurer un article dedi-cat a Verdi, cau en l' errada en que ell va caure (i que jo discretament li vaig fer notar, per lo que ni menys m' ha donat les gracies), està comple-tament descalificat per a comentar ni trobar de-fectes al treball de qualsevol altre escriptor, siga qui siga.

He dit.

JOSEP VIDAL BERTRAN.

(1) Amb el present article la direcció dona per acabada aquesta polémica.

*D' un impossible amor**Ella parla.*

— Al costat teu tot dubte 's torna clar i tota nit és dolça i desmaiada per la claror que dus en el parlar i la emoció que dus en la mirada.

I quan te 'n vas, amic. no sé què hi hà en la efusió de l' última encaixada que m' adormo de cara a l' endemà com davant d' una cosa esbarriada.

Sé que no puc ni 't dec pas estimar prô 'm sento fonament enamorada.

Ell parla.

— Dóna, somni, neguit, deliri meu que sols al obrí els llabis m' impresiones. Perque exigies poc jo soc ben teu, perque amagues l' amor tot m' emociones. «De qué ha vingut això?» que ho digui Deu que ha fet les coses de l' amor pregonas.

Jo també 'l veig davant i 'm fà paüra aquest mur que separa l' amor nostre. Es fet d' ombra i de foc. Sempre 'm detura prô m' encén més l' amor que duc al rostre.

I vine a tu com un germà exquisit perque la teva porta 'm sigui oberta, i al parlar torno dolç el gran neguit fent la mirada en el dolor soferta, més tinc por de que s' alsí el cor ferit com una criatura que 's desperta.

Prô a la nit, sol, en ma finestra alta also, insolent, el cap a lo invisible i amb la mirada, de tant foc, malalta, demano solacions a lo impossible.

Rismina ch Sentís

CALANDRIA

— Qué tal, senyora Carmeta?... ¡Gracies a Déu que la veig!

— Filla, si vol que li digui la veritat, no la recordo.

— ¡Ai, Mare de Déu!... ¿Qué ho diu de veres?

— I tan de veres com li dic, que si ara 'm fessin dir qui es, no sabria que contestar.

— La senyora Casilda, del número 22 del carrer de Sant Ramón. ¿No 'm té present ara?

— No hi caic, encara que 'm matessin.

— ¿No es veritat que vostés, abans, hi havien tingut una botiga de merceria?

— Si, senyora; en el número 34.

— ¿I que les seves filles brodaven al tambor per a aquell establiment que li deien *El buen gusto*, del carrer de l' Hospital?

— Si; tot lo que vulgui, però vosté 'm parla d' uns quants anys i, la veritat, les persones muden de fesomia.

— ¡Ai, carat!... Això vol dir que 'm troba molt cambiada.

— ¿Que se, jo, pobre de mi, si no li recordo la cara?

— ¿No 'm té present de quan venia a la botiga, amb un gosset de color cendrós, curt de potes, que era borni de l' ull dret i que tenia una petita taca, com si fos un desitg de xacolata, sota mateix de la qua?

— ¡Ai, filla, quin mal de cap me busca, de que 'm recordi del seu gos!

— Li dic per a fer-li memoria, i això que tot lo que 'm feia falta a casa els hi venia a comprar a vostés.

— No diré que no. Será que jo ja faig catufols.

— Doncs, miri, al véure-la, ara, aquí, tot seguit l' he coneguda, i, la veritat, no he volgut passar de llarg sense entrar a saludar-la.

— De totes maneres, li agraeixo l' atenció.

— ¡Ai, carambes, de la senyora Carmeta!... ¿Es dir que ara, vostés, tenen estanc?... Això quasi 'm fà suposar que no 'ls hi devia anar molt bé l' altre negoci que tenien.

— Ja veurà... una va probant...

— ¡Ben fet! La qüestió es guanyar-se la vida. ¿Qué pot-ser es filla de vosté aquella que despatxa en el taulell?

— Mentres Déu vulgui. Aquesta es la gran; la Ramona.

— ¿Qué 'm diu?... ¿La Ramoneta?... ¡I quina donassa que s' ha fet, desde que no l' havia vista!

— Es allò que 's diu, que 'ls petits se fan grans.

— Encara que se 'n burli. Els petits ens empenyen, no hi ha més. Una servidora també va tenir que deixar l' ofici de llevadora, perque amb els meus anys i el reuma de les cames, per més que volgués correr, quan arribava a lloc sempre trobava la feina feta.

— ¿I ara, doncs, en qué la dóna?

— Ja veurà; sé un xic de tirar les cartes, senyo també erisipiles; dono remei per a la baba, per a 'ls cucs, panadissos, volta dits, galteres, ulls molls, mal de renyons, mal d' orella, mal de pit..., es a dir tot quant se 'm presenta, s' enten, quan no hi tingui compromís.

— Fà molt bé, perque devegades, una, sense volguer...

— No me 'n parli; encara que una servidora es gata vella, i això fà que amb l' olor ja conec si porten rés de pago. Miris; l' altre dia va venir a veure 'm una mosseta, que no tindria més enllà de disset anys, lluint-ne davantal blanc amb elastics, faldilla de merino negre, enagus amb un brodat de mig pam, sabata baixa i mitges calades; li dic que feia goig; però, filla, al parlar-me de certes coses tot seguit vaig pensar... ¿Vosté m' enten?...

— ¡Prou!... De quina carta se 'n và.

— Doncs, ¿sab lo que li vaig aconsellar?... Que si no volia que una altra vegada li ploessin els ulls, que no s' acostés allà on pelin cebes.

— Molt ben dit. ¡Mireu la mocosa!

— Creguim, senyora Carmeta, que no n' hi ha un pam de net.

— Escolti. ¿I vosté dóna remei?

— Si, senyora; es a dir, remeiets de casa. Se fer la pomada alcanforada, l' unguent dels Angels, el de carbassa... També 'ls hi recomano l' aigua de peixos, el pegat del miracle...

— ¿I de qué cura, aquest pegat?

FESTA

—De tot. Vosté no ha de fer més que posar-se'l al lloc on té el mal, i l'endemà ja pot dir que està curada.

—¡Caramba! Si que và depressa.

—Es la veritat.

—Doncs, ara que hi som, vui consultar-li una cosa. Una servidora, fa anys, o sigui del part de la més petita, que 'm và quedar un ventre tan delicat, que pel més petit descuit me 'n vaig com un escape de gas.

Això es que la clau de pas li và fluixa.

—I, la veritat, si vosté creu que m' ha d' anar bé, el provaria.

—Tan segura, que tot seguit me 'n donarà les gracies.

—Digui: ¿i on me l' haig de posar?

—¿Com vol dir?

—Si ha d' anar al ventre o bé l' esquena.

—Vet-aquí que ara, vosté, me posa en un compromís, encara que jo diria que ha d' anar sobre mateix del *contador*.

—Si queestic fresca, que no sàpiga el lloc...

—No s' apuri; demà, quan torni a passar, sabré dir-li de cert.

—No 'm digui un carrer per altre.

—¡Vol callar! Veig que la seva noia està molt enfeinada i no la vui destorbar. Ja farà el favor de donar-li molts records i un altre dia ja tindrè el gust de saludarla.

—Serà servida.

—No surti, senyora Carmeta; fins demà a aquesta hora.

—Alsa, mamà; ¿d' on ha tret aquesta *calandria*?

—Doncs, mira, tan que ha enraonat i encara no se qui es.

Santiago Roy

CANÇONS DE LA TERRA

Lo cant dels aucells

(Popular catalana.)

Moderat.

al veu-re des-pun-tar - lo ma-jor llumi-nar en la nit més dit-xo-sa
- los au-ce-lls can-tant a fes-te-jar-lo van ab sa veu me-lin-dro-sa -
Los au-ce-lls can-tant a fes-te-jar-lo van ab sa veu me-lin-dro-sa.

Al veure despuntar
lo major lluminar
es la nit més ditxosa,
los aucellets cantant
a festejarlo van
amb sa veu melindrosa.

L' Aliga imperial
va pels aires volant,
cantant amb melodia,
dient:—Jesús es nat
per treurens de pecat
i darnos alegria. —

Respont-li lo Pardal:
—Esta nit es Nadal,
es nit de gran contento.—
Lo Verdum i 'l Llué,
diuent cantant també:
—Oh, que alegria sento!—

Cantava 'l Passarell:
—Oh, que hermós i que bell
es l' infant de Maria;—
i lo alegre Tort:
—Vençuda n' es la Mort,
ja naix la vida mia.—

Cantava 'l Rossinyol:
—Hermós es com un sol
brilant com una estrella.
La Cotxa i lo Bixac
festejan al Manyac
i a la Mare doncella.

Cantava 'l Reiató
per gloria del senyor,
inflant amb bissarria;
lo Canari segueix,
la música pareix
del Cel gran melodia.

Cantava 'l Cotoliu:
Aucells, veniu, veniu,
a festejà a la Aurora;
i lo Merlot, xiulant,
anava festejant
a la millor Senyora.

L' Estivarola diu:
—No es hivern ni es istiu,
sino que es primavera;
perque ha anat una fior
que per tot dona olor,
en lo Cel i la Terra.—

Cantava 'l Francoli:
—Aucells, ¿qui vol venir
a glosar melodia,
a veure 'l gran Senyor
amb son gran resplandor
dintre d' una establia?

Cantava la Puput:
—Esta nit ha vingut
lo Rei de Cels i terra.—
La Tórtera i Colom
admiran a tothom,
cantant sense tristesa.

Pigots i Borroners
se 'n pujan pels fruiters,
cantant amb alegria;
la Guatlla i lo Cucut
molt de lluny han vingut
per contemplá al Mesias.

Cantava la Perdiu:
—Me 'n vaig a fer lo niu
dins d' aquella establia,
per a veure l' infant
com está tremolant
en braços de Maria.

La Garça, Griva i Gaig,
diuen:—Ja ve lo Maig.—
Respon la Cadenera:
—Tot arbre reverdeix,
tota planta floreix
com si fos primavera.—

Cantava lo Pinsá:
—Gloria avui, festa demà.
Sento gran alegria
de veure lo diamant
tan hermós i brillant
als brassos de Maria.—

Lo Xoti lo Mussol,
al veure exir lo Sol,
confossos se retiren.
Lo Gamau i Duc
diuen: Mirar no puc,
los resplandors m' admiren.

Flor de neu

Lema: **CARITAT.**

A la gentil i xamosa amiga A. Escuder.

Tenia el rostre descolorit i flàcid. Els tendres òssets s'apretaven menaçant trencar les ja runes fibres carneses que 'ls servien de lligadures. Solcaven la seva faç grosses llàgrimes que assimilaven perles que, en la seva nitidesa enlluernadora, contrastaven amb el fons pàlid de llurs galtes esllanguides com tímides roses grogues dintre un gerro cristallí.

Les seves manetes que transparentaven la traua admirable de les venes, d'un atzur fluix, tremolaven en espasme nerviós d'emoció forta.

La seva boca petita barbotejava, amb notes angoixoses, un nom; el nom del seu pare. Ningú li contestava; sols el ressó repercutia sa veu com si fos un gemec de basarda, quan xocava contra les ennegrides parets del casalot en l'espaiadora humitat de les clivilles, aixoplug de brutes truges... Després, un silenci pregón que atemoritzava a la nena Roser que al deixondir-se del somni, en fantàstic encreuament d'àngels de daurades ales que li somreien, va trobar-se sola, en solitud de sembra i plor; son pare i sa madrastra havien fugit abandonant-la, espallifada, com quelcom inútil; com s'abandona un goç vell...

Plorava. El ventijol subtil que entrava per una finestra, gelat com el buf de la mort, arremolina l'esquinçada faldilla que tot just cobreix la seva carn flàcida, ensenyant les cames esquerdalenques, marcides com un arbricó sense sàvia.

Fa via. L'amor vers son pare malagraït la guia. En l'estepa catalana, tot just s'ovira la silueta de la nena en la térbola claretat de l'horitzó.

Arriba la nit en el cel nuvolós de les nits negres del dolor somort.

No s' distingueix el parpalleix gentil de cap estrella hermosa.

Els arbricóns dels dos costats del camí tremolen llurs fulles, despullant-se, com si contessin llurs penuries, enristits.

Roser s'atura vacil·lant, perduda l'esma del camí. En la darrerria de ses forces, mancades d'auxili, cau decandida de lassitut sobre un rústec banc de pedra a l'entrada d'una avinguda d'acacies, que ajunten llurs branques en un mormolament mel·langiós i porten a una casa confusa en la fosquetat.

Un musol xiula monóton en les runes desolades.

Un goç trenca amb el soroll dels seus lladrucs el silenci de la nit trista.

La nena dorm en somris d'àngel.

Neva. Cau la neu en llimadures de marbre, en pluja de blanquíssims pètals, com tendres cors virginals; en poemes de puresa.

Cau la neu formant reptils d'alabastre en les branques de les acacies que suspiren sa nuesa, cobrint la caseta amb capes de cristall, amb un vel d'ignocència.

Roser somnia. Somnia que de la neu immaculada ix un nen bell com una aubada; resplendent com raigs de sol; de cabells rossos com destil·ladures de bresca; bessant de vida com floreixença primaveral que després de besar-la amb sos llavis

de rosa, se l'en dú a un casal curull de l'encís de lo meravellós, digne d'un conte de fades que amb tant goig assaboreix l'infantesa.

Un floquet de neu es fica d'amagat en el coll destapat de la nena i, per son fret pecigolleix, despertà, trovant-se completament mullada. Ovirà una llumeneta que brillava en la caseta. Vers ella es dirigí per cerca d'aixoplug. Encara no s'havien enllitigat els habitants de la caseta; estan ocupats beneïnt a dos hermosos nens.

El goç lladrà furient, retrunyint els seus lladrucs en l'horror de la nit hivernal.

El camperol seguit del nen més gran baixà amb una llanterna a veure lo que succeïa, i quan contemplà a la nena esparracada, la tractà amb males formes, nomenant-la vagabunda. Més, Roser, llagimejant-li els ulls, digué: Jo soc bona, no faig mal a ningú; no més vull passar la nit encara que sigui en el paller. Tinc molt fret.

El nen que fins allavors havia callat, digué amb veu dolcíssima com la d'un àngel: que s'adormi an el meu llit; el germanet i jo ja dormirem junts.

Al dia següent, quan es deixondí, vegé la nena, aprop de la seva capsellera, an el xamós nen que intercedí per ella, contemplant-la somrient; allavors donà un crit d'alegria i s'abalanchà a sos braços. Aromes castes d'ingenus petons saturaren l'arcova.

Aquell era el nen que vegé eixir de la neu.

Era la generosa flor de neu que la besà en el rostre amb sos llavis de rosa...

Nostra simbòlica flor de neu es la Caritat ben entesa, sense barreja de presumció, sense que la ma esquerra, sàpiga lo que fa la dreta.

ARTUR TORNÉ.

ELEGIA

Abril 1913

Floretes del jardí
del bosc violes, ploreu, ploreu amb mí,
la meva nina hermosa deixa 'l mon,
s'acaba de morir.
Que els rosinyols s'endòlin,
i pesarosos tristos cants entonin,
que 'ls aucells tots, sospenguin lo llur vol
i al llit de mort se posin.
Floretes del jardí
del bosc violes, ploreu, ploreu amb mí.
Deixeu oh Deu que els angelets ne plorin
la mort del serafi.

FRA FREI.

CIENTÍFIQUES

DE MALALTS I METGES

III

Encara que a primera vista sembli lo contrari, pot afirmar-se que majors perjudicis causen a l'humanitat les malalties cròniques, que les agudes.

Adoptem una classificació popular, ja que no pretenem aquí fer obra de càtedra, considerem com agudes totes aquelles que durant el seu curs

FESTA

priven al pacient de pendre part en la vida col·lectiva. Representen lo que grans accidents que per la seva mateixa violència, porten aparellada la ràpida solució dels conflictes que plantegen; i com es lo corrent que en aquests casos no falti la deguda assistència facultativa, les observacions que poguessim fer mancarien d' utilitat pràctica.

Molta més transcendència social tenen les afecions cròniques, puix si bé es cert que no impideixen al que les pateix de dedicar-se a les seves habituals ocupacions, en canvi el priven d' aquell equilibri i tranquil·litat d' ànim tan necessaris per a lograr l' èxit amb tota empresa, lo que li ocasiona perjudicis a tots els ordres, inclòs el material.

Estudiant la psicologia propia d' aquesta classe de malalties, apart de certs rasgos que individualment els caracterisen, se troven coincidències interessants.

Tots saben o creuen sapiguer l' origen de la seva afeció i arrancant d' aquesta premisa arriben de deducció en deducció, a establir una serie de relacions de causa a efecte, que quan son equivocades, i molt sovint ho son, no fan més que perjudicar-los.

Portats d' una curiositat malsana i amb un zel digne de millor causa, no desprecien modo d' il·lustrarse sobre les seves dolències; consulten obres de medicina que no estan preparats per a comprendre, sols serveixen per a preocupar-los més, inclinats com son a veure-ho tot baix el punt de vista que més pot contribuir a intranquil·lisar-los.

Guiats del seu esperit analític i amb l' experiència que 's pensen haver adquirit, no deixaran de considerar la més petita indisposició gàstrica com símptoma greu i la substància que suposin pot haver-la produïda, quedarà en lo successiu el·liminada de la seva alimentació; una senzilla migranya, la creuran presagi d' anèmia cerebral i des de allavors evitaràn tota fatiga intel·lectual que ereguin pot produir-la; i aixís mirant ho tot baix el més negre pessimisme i augmentant poc a poc el cúmulo de preocupacions van complicant-se la vida fins arribar a fer-se-la impossible.

I lo pitjor es que aquesta classe de malalts quan acudeixen al metge, ja han lograt amb les seves obsessions afegir a les malalties propies de la dolència inicial una serie de complicacions nervioses que els converteixen en veritables neurastènies.

A formar aquests estats, contribueixen en gran part les falses idees que 's tenen sobre el cos humà. Nostre organisme compta amb més medis de defensa dels que generalment es creu i sempre tendeix a recobrar l' equilibri fisiologic, quan per alguna influència accidental ha sigut pertorbat; ademés facilment adquireix hàbits si ens empenyem en donar-los-hi: hàbits que si bé son molt convenients en certs casos, quan no hi ha una raó poderosa que 'ls justifiqui, fins poden ésser causa de malalties. Aixís qui s' acostuma a un determinat regim alimentici, acaba pes a no poguer-ne seguir d' altre sense perill; qui per por de constipar-se s' abriga excessivament, se refredarà amb seguretat el dia en que per qualsevol motiu imprevist no pugui guardar ses habituals precaucions.

Vulgar i equivocada es també la creença de que una sola causa pot ocasionar una afeció de-

terminada: podrà ésser un dels principals factors i fins indispensable per a produir-se, però sempre necessita el concurs d' altres circumstàncies que rarament solen coincidir. Si no fos aixís, ja l' humanitat hauria desaparegut de la terra.

De totes les consideracions anteriors se dedueix que l' home emplea sovint les seves facultats intel·lectuals en augmentar els mals que l' afligeixen, en lloc d' emplear-les en reduir-los als seus justos límits. Que deu fugir, en lo possible, d' imposar-se sistemes de vida, que acaben per formar-li una segona naturalesa, convertint-lo en valetudinari abans d' hora: i es clar que al dir això, esceptuem a aquells que, per a la edat o altres causes, tenen les defenses orgàniques debilitades i es troven en la necessitat imprescindible d' adoptar regims especials, que sols el metge es l' indicat per a prescriure 'ls.

MIQUEL ESTORCH.

Solució!...

Ah! Fins ara no respiro,
puix que he patit de valent
dés que vaig vení a instal·lar-me
a n' aquí a Molins de Rei.
Jo em porto molt d' equipatge
a tot arreu per on vaig
i m' he portat cinc maletes
de les de parroquià,
plenes de mitjons, camises,
de calçotets, samarretes,
que la dona va endessar-me
per mudar-me cada diumenge.
Després, vint mans de paper
per escriure força a FESTA.
Un formatge, un pany i clau,
deu llapisos, una espelma
i un grapat de coses més,
perque lo que hi ha no balli
tals com palla, serradures
i uns quants fuls de calendari.
Doncs que en faig d' aital riquesa?
On m' amago aquest tresor?
Es cosa que fa tan bulto
que no 's té segons a on.
Poden molt ben bé robarme-les
si en un armari les tinc.
Saben que he fet aquests dies?
Tenir-les sota el coixí.
Emprò era un desespero
que a la nit l' ull no aclucava
que mon cap, de molt no arriba
a apoiar-se a aital alsada.
He probat prou de tenir-les
a sota de les façades.
Prò allò no era jeure al llit
era jeure en una escala.
Cansat ja de buscar modes
sens pòner-ne trovar cap
vaig decidir enterrar-los
a estil de *Font dels Casats*.
(Per més que ara crec que torna
a rajar dés fa uns quants dies.)
Tal dit, tal fet, em proposo
anar-ho a fer desseguida.
Ja n' agafó un bon picot,
les maletes i una pala,
junt amb alguna altra cosa,
i m' ho carrego a l' espatlla.
(Ah! perque tinc d' advertir-los
que lo mateix que eixes eines
les penes i els grans disgustos,
tot, tot m' ho tiro a l' esquena.)
Carregat d' aital manera
qualsevol hauria dit
al veurem sortir de casa
que 'm canviava de pis.

Aixins m' ho va preguntar
al veure'm la *Bernardita*:

—I doncs, ¿que no esteu content?

¿No vos fem bona acollida?

¿Es que no os servim prou bé,
que marxeu a una altra fonda?

Jo que li vareig contar
la gran pena que em destorba.

I compadint-me del tot
les llàgrimes li escaparen.

I per refrescarm un xic
vaig demanar-li una horxata.

Després m' en vareig marxar.

Tot pensant lloc a propòsit

per pogué enterrar ben fondo

tot aquell gran repertori

de mitjons i de camises,

de calçotets, samarretes,

de les vint mans de paper

per fer els versos de FESTA,

de formatges, panys i claus

i en fi tot lo que ja saben

que jo estimo amb gran dalit

i m' esdevé a vida amarga.

Quan més extasiat estava

el meu nom pronunciar sento.

Miro qui es, i qui 'm crida

es en Joanet, el sereno.

—I doncs, ¿qué anem a cavar?—

em diu amb un tó mofeta.—

Crec que no us hi veureu pas

amb la llum de les estrelles.

—Ola, sereno,—li dic.—

Veig que gasteu molta broma.

—Sí, per broma estic. ¡Macatxus!

—Que vos passa cosa bona?

—I tan bona! ¿No ho sabeu?

No ho sabeu, ai! lo que em passa?

—Si no os expliquen mellor,

temo quedar-me a les capsas!

—Doncs, home, que ara han posat

un nou sereno a la vila.

—Qué em dieu?

—Lo que sentiu,

i això el meu cor contrista,

que no puc fer tan negoci

com feia abans.

—¡Ai carat!

—Tres serenos a la vila!

¡Tres! i dos *municipals*!

—Home! es cert lo que sento?

—Sí, home, sí. Per desgracia!

—Desgracia? Si de content

no sé de molt lo que em passa!

—De content? No us entenc pas

si va de burla...

—¡Ai, Déu!

Per vos no, prò a mi m' alegra.

¡Estic de veres content!

Perque amb tanta vigilancia

no corren pas tan perill

eixes meves cinc maletes

que tan em feien patir.—

I deixant a n' el sereno

amb pam de boca badat,

m' entorn cap a «La Lluna»

d' alegria exasperant.

—Qué no ho sabeu *Bernardita*?

Ja tinc la gran solució.

—Cóm?

—Doncs, com jo no sabia

d' aquests vigilants tan nous

que han vingut a nostra vila...

—Voleu di' els *municipals*?

—I doncs?

—Com que deieu *nous*.

Ves qui s' anava a pensar!...

—Aixins no cal que ho enterri...

—Qué pot-ser vos refieu?

—I es clar, dona.

—Vaja, vaja!

Enterreu-les, ben corrents!

Noves i comentaris

Per causes que desconeixem va esser aplassat fins nou avís, l' apat d' homenatge als regidors catalanistes que tenia de celebrar-se en el «Centre Catalanista» el diumenge dia 11.

En el pròxim número en la galeria de retrats, insertarem el del novell escriptor nostre estimat amic en Francisco Freixas (Fra Frei).

Nostre confrare *Sol Iwent* de Sant Feliu del Llobregat en el número 32 va sofrir una errada que no corretria en son darrer número. En la secció *Ràpides*, donant compte de les obres teatrals de més éxit que s' han estrenat aquesta temporada a Madrid, diu que *El Lobo* es d' en B. Pérez Galdós i *Celia en los infiernos* es d' en Joaquim Dicenta. El drama *El Lobo* es d' en Dicenta i no ha constituït cap éxit, com diu l' esmentat periòdic; en canvi, amb el drama d' en Galdós *Celia en los infiernos* va estar en lo just tocant a la execució, ja que triomfaren autor i actors.

En el número vinent, en la secció *Cançons de la terra*, publicarem la lletra i música de la bonica cançó *L' Hostal de la Peira*.

MOVIMENT DE LA POBLACIÓ DURANT L' ANY 1913.
—Naixements, 68.—Matrimonis, 21.—Defuncions, 49.—Diferencia a favor de la població, 19.

Dilluns passat, en justicia i lloansa al eximi poeta i pintor en Santiago Rusiñol, se celebrà, en honor d' ell, un esplèndid sopar en el Mundial Palace de la capital. Essent concurríssim, donà mostra vivent de les simpaties innombrables que té captades dins Catalunya i fora d' ella, el nostre humorista i copiador de les belleses de la Natura.

FESTA hi assistí, joiosa dels fills il·lustres de nostra terra catalana. I força *fiesta* que en feu.

Es, verament, d' aplaudir la conducta de les nostres autoritats que han tingut a bé l' augmentar el nombre de vigilants de l' ordre públic, amb un altre sereno i dos *municipals*.

Afortunadament nostra vila no ha necessitat la vigilancia de ningú. Tots els molinsderreieus saben complir bé sos deures.

En Lluís Asenjo ha tingut l' atenció d' enviar-nos un preciós calendari mensual, anunci de les làmpares elèctriques marca *Metal*.

Li agraim la finesa.

CORRESPONDENCIA

Salvador Abella i Zaragoza. Rebut mercès.—*S. Sabater Oliver*. Anirà en el número extraordinari.—*Manel Rogé*. Hem pie's nota de lo que diu en la lletra.—*M. M. M.* El número 2 està agotat.

LIBORI.

Imp., Alfons I d' Aragó, 39.—MOLINS DE REI